File No. 1

လွင်ႈမေႃလႆႉသုင်းငိုၼ်းဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈသင် ?

လွင်ႈမေႃလႆႉသုင်းငိုၼ်း (Financial Literacy) ဢၼ်ဝႃႈၼႆႉ၊ ပဵၼ်လွင်ႈထတ်းငိုၼ်းၶမ်းထုၵ်ႇမိၼ်ႈလီလီ၊ လွင်ႈထတ်းငိုၼ်းၶဝ်ႈ ငိုၼ်းဢွၵ်ႇလေႈ၊ လွင်ႈပွႆႇလႆႉငိုၼ်းပႆႉလူဝ်ႈ ၶၢဝ်းယၢမ်းႁိုင်၊ လွင်ႈႁူႉပွင်ႇၵၢၼ်ဢၼ်ၵဵဝ်ႇၵပ်းလူၺ်ႈလွင်ႈငိုၼ်းတွင်းဢၼ်လႆႈလႆႉႁဵတ်းၵၢၼ်တေႃႇၵူၼ်ႈတၢင်ႈၼမ်လိုဝ်းၼၼ်ႉလေႈ၊ ႁႂ်ႈလႆႈႁူႉပွင်ႇ လွင်ႈလီးငိုၼ်းတွင်းသေယဝ်ႉ၊ ဢဝ်ပၢးမေႃပိူင်ႇႁၢႇလိုဝ်းၼၼ်ႉသေ လႆႉသူင်ႈၵူႃႇႁိုႈထိုင်တီႈယိူင်ႈမၢႆၼၼ်ႉၵေႃႈ။ လွင်ႈမေႃလႆႉသုင်းငိုၼ်းၶမ်းၼႆႉ ပေႃးႁဝ်းတေဝႃႈထိုင်တၢင်ႇလီးၼႆၸိုင်၊ ၸူၼ်ႈတႃႇ၊ လွင်ႈႁွပ်းၶၢႈသိုၵ်ႈသမ်ႇၵၼ်တၢင်းငိုၼ်းၶမ်းၼၼ်ႉ တေပဵၼ်ငဝ်ႈပိုၼ်ႉမၼ်းသေလေႈ၊ ႁွပ်းၶၢႈၵေႈ တေလူပ်ႇလႆႇ၊ ႁုမ်းတူမ်ၵၼ်တၢင်းငိုၼ်းၶမ်းၵူႃႇ တေႃႇလူပ်ႇပၢၼ် ယူႇၼႆႈၵေႃႈ။

ၽူးဢၼ်ပွင်ႇလီၼ်းသေ လႆႉသူင်ႈမူး လွင်ႈမေႃလႆႉသုင်းငိုၼ်းၶမ်းဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ …

1. တေၶိမ်ႉလီပ်ႈ တီတ်ႈတေႃး ထုၵ်ႇမိၼ်ႈမူး တီႈဢၼ်ႁွပ်းလုႁွမ်ငိုၼ်းၶမ်း
2. တေမေႃလႆႉငိုၼ်းထိုင်တီး တေႃႇၵူၼ်းတၢင်းၼမ်လိုဝ်းၼၼ်ႉလႆ
3. တေလႆႈယူမ်ႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇမူးၵွမ်ႈပိုဝ်ႈဝၢႈလွင်ႈငိုၼ်းၶမ်းႁုပ်း ၶိၼ်ႈယိုႇတူဝ်းတွၼ်းမူး လိုဝ်းၼၼ်ႉသေၵမ်ႇၵၢႈ၊ တေလႆႈႁုႉထိုင်မူး လွင်ႈတၢင်းလီၵဵဝ်ႇလူၺ်ႈ လွင်ႈငိုၼ်းၶမ်းလိုဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ၵွပ်ႈသင်လေႈလႆႈလၢတ်ႈထိုင်လွင်ႈလိုဝ်းၼႆႉ …

“လွင်ႈဢၼ်လႆႈႁူႉပွင်ႇ မေႃလႆႉလၢႆႇငိုၼ်းၶမ်းၼႆႉ မၼ်းပဵၼ်ၶိုၼ်ႈလႆႉလွင်ႈတႃႇတေႁိုးႈလွတ်ႈဢွၵ်ႇမူး တၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇၶၢၼ်လႆ” ၼႆၼၼ်ႉၵေႃႈ။

File No. 2

မၵ်းမၼ်ႈဝႆႉတၢင်းလႆႉသူင်းထေႃႇငိုၼ်းပုၼ်ႈတႃႇၶၢဝ်းယၢမ်းႁိုင်လိုၼ် (ၵူႈပူင်ႈ၊ ၵူႈဝၼ်း)

တႃႇၶၢဝ်းယၢမ်းႁိုင်ႈလိုၼ် (တႃႇႁိုင်ႈပူင်ႈ၊ တႃႇႁိုင်ႈဝၼ်း၊ ၸိတ်းလွမ်းလွင်ႈဢၼ်ထုၵ်ႇမိၼ်ႈ)၊ မၵ်းမၼ်ႈၵႃႈၶၼ်လွင်ႈတၢင်းၵိၼ်

မီႃတွင်းဝႆႉလွင်ႈငိုၼ်းၶဝ်ႈငိုၼ်းဢွၵ်ႇလွမ်းၶင်ႇၸပ်းလၢတ်မူးၶႄၼ်ႉသေယဝ်ႉ၊ လႆႈၸူႉလွင်ႈၸွပ်းထီႇသုင်းငိုၼ်းတီႈလႆႈၶမ်၊ တီႈလႆႈဢေႃႇႁိူ၊ လူဝ်ႇမေမၵ်းမၼ်ႈဝႆႉတီႈဢၼ် သူင်းငိုၼ်းပူၼ်ႈတႃႇၶမ်ႉၶဝ်ႈတၢင်းၵိၼ် လူဝ်ႈတႃႇႁိူႈႁိုင်ႈလိူၼ် (တႃႇႁိုင်ပူင်ႈ၊ ၸိတ်းလွမ်းလူၺ်ႈလွင်ႈဢၼ်ထူၵ်ႇမိၼ်ႈ)

ပူၼ်ႈတႃႇၶဝ်ႈၶမ်ႉတၢင်ႈၵိၼ်လူဝ်ႈႁိူႈႁိုင်လိုၼ်ႁိူႉ တေပိၼ် 7000 ပၢတ်ႉ၊ ဢမ်ႇၶႄၼ် 10000 ပၢတ်ႉ ယူႇ၊ လူဝ်ႇလႆႈသွၼ်ႇၸိတ်းလွမ်းငိုၼ်းၶဝ်ႈၸွပ်းၶႄၼ်ႉဢေႃႈ။

တီႈဢၼ်ၸပ်းမၵ်းမီႃဝႆႉဢၼ်ဝူႈၶႄၼ်ႉဢေႈ၊ ဢမ်ႇလႆႈလေႈဝူႈၸူႈမၼ်ႈၸၢပ်ႈၵိူင်းၶေႇ၊ လူတ်းတူၺ်းႁိူပ်ႇလိုၼ်ပုၼ်ႉမူးသေယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝူႈထုၵ်ႇမိၼ်ႈလွတ်ႈလီပ်းလီယူႇႁိူလိုင်၊ လူတ်းတူၺ်းထိင်ႈတႃႇလိုၼ်တေမူးၶႄၼ်ႉ၊ ၸိတ်းႁိူလေႈၸပ်းလႆႈယူႇလီၵိၼ်သပ်းယူႇႁိူလိုင်၊ ငိုၼ်းလိုပ်ႇတေဢွၵ်ႇမူးယူႇၵူႈလိုၼ်ႁွီႈၶူႈဢူပ်ႈ။

ပေႃးငိုၼ်းလိုပ်ႇဢွၵ်ႇမူးႁိူလိုင်၊ ၸိုပ်းတေလၢင်ႈလႆႈလူၸွမ်တွမ်လူမ်းလေႈ တေလႆႈပွီႇလႆႈ။ငိုၼ်းၸပ်းဝႆႉလူပ်ႈတႃႇၶၢဝ်းယၢမ်းတၢင်းၸိုင်ႁိူ ၶႄၼ်ႉဢေႃႈ။

ႁွပ်ႈပိုပ်ႈႁိူ တေႇဢၢပ်မိူပ်ႈႁိူႉႁူႇ ၸပ်းလူပ်ႇမေၽိူၵ်းသွၼ်ဢၢပ်လွင်ႈလူတ်းငိုၼ်းၸပ်း လူပ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းလိုၼ်ႁိူင်ႈလေႈ လိုၼ်ႁိူင်ၶူႈဢေႃႈ။

File No. 3

သူင်းတိုဝ်းတူၺ်း လွင်ႈတၢင်းလွႆႉလၢႆႉ,ၸိုၼ်းၶမ်းႁဝ်း မိူၼ်ၼင်ႇ, လႅင် (ၵိုတ်း)၊ လိူင် (လူတ်း)၊ ၶဵဝ် (ၵႂႃႇ) ၼၼ်ႉၶႃႈ။

ပေႃးဝႃႈႁဝ်းတေလၢႆ,ၸိုၼ်းၼႆ၊ ႁဝ်းလူဝ်ႇ,ဝူၼ်ႉတူၺ်းၵွၼ်တၢင်းသူတ်း 'ၼႆႉပိၼ်ၵၢၼ်ၶိုၼ်းလိုၼ်းႁိူဝ်၊ ၵမ်ႉၼၼ်ႉ ပိၼ်ၵၢၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႇ,ႁိူဝ်' ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵေႃႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈ မၢင်ၾၢဝ်ႇ, 'ၵႃႈၼၼ်ၵမ်ႉ,ယႂ်ႇ,' ၼႆသေသိုပ်ႇၵဝ် 2၊ 3 ၵၢၼ်ယဝ်ႉသေ၊ ပေႃးမႃးသွၼ်ႉ,တူၺ်းတၢင်းသိုင်၊ တေထိုင်ၵႂႃႇ,ၵႃႈၼၼ်ၼမ်ၼမ်ၵေႃႈတေမီး။

ၼင်ႇ,ႁိုဝ်တေၵမ်,ပိၼ်လိူဝ်ႉၼင်ႇ,ၼၼ်ႉ၊ ႁဝ်းၶႂ်ႈမွၵ်ႇ,လၢတ်ႈသပ်းလႅင်းပၼ်မိူၼ်ၼင်ႇ,ဝႃႈ လႅင်၊ လိူင်၊ ၶဵဝ် ၼၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။

လႅင် (ၵိုတ်း)

ၵၢၼ်လႅင်ၼႆႉ၊ ၸႂ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈတိူတ်းလွင်ႈတၢင်ႈၵၢၼ်လွႆႉသူင်းၸိုၼ်းၼႆၶႃႈၵေႃႈ။ မၼ်းတေပဵၵ်ႉပိုင်ၵၢၼ်ၵေႃႉၼိုင်ႈလေႈၵေႃႉၼိုင်ႈ လွင်ႈသူင်းလွႆႉလၢႆ,ၸိုၼ်း။

ပူင်,တႅၵ်ႈမၼ်း – ၼမ်ႉယႃႈမဝ်းၵမ်၊ တေႃႇလွင်း၊ ၸူဝ်းၶွင်ၵႃႈၼၼ်ယႂ်ႇ,လိူဝ်သေၸိုၼ်းႁဝ်း၊ ၵၢၼ်ၵမ်,လူဝ်ႇ,လိုဝ်းၼၼ်ႉ၊ ႁဝ်းလူႁ်ႁႂ်ႉၼၵ်းလူမ်း လႅင် (ၵိုတ်း) သေယဝ်ႉ၊ လူဝ်ႇ,ၾၢင်ႉသတိၵူႈၶၢဝ်းယၢမ်းၶႃႈၵေႃႈ။

လိူင် (လူတ်း)

ၵၢၼ်လိူင်ၼႆႉ,ၽွင်ၾဝ်, ထုၵ်,လီလိူဝ်ႈႁႂ်တ်းလွမ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ။ မၢင်ၵၢၼ်မၢင်မဵဝ်းၼႆႉ မၼ်းတေပိၼ်လွင်ႈပျေႃႇ,မူၼ်ႈတူၼ်ႈလႆႇ၊ လွင်ႈလူတ်းလႆႇၼႂ်ႉလွင်ႈၵၢၼ်ႁဝ်းလိူဝ်ႈၶီလႆႇ၊ ၼႅင်လႆႇၼၼ်ႉ၊ ထုၵ်,လီႁႂ်တ်းယူႇ,သေတႃႇၵေႈ၊ ပေႃးႁႂ်တ်းလွမ်းမႃးၼမ်ၼႆလိုင်၊ မၼ်းတေလိူဝ်ႈတူမ်ႉတိုဝ်ႉမႃးၼႂ်ႉပိုၼ်းၶမ်းႁဝ်း။

လိူင် (လူတ်း) ၼႆႉ၊ မိူၼ်ၼင်ႇ,ၵၢၼ်လႅင်ၼၼ်ႉသေယဝ်ႉ၊ လွင်ႈၵၢၼ်လူဝ်ႇ,လိူဝ်ႈလူတ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉသေတႃႇၵေႈ၊ ၵေႃႉၼိုင်ႈလေႈၵေႃႉၼိုင်မၼ်းတေပဵၵ်ႉ,ပိုင်ၵၢၼ်ယူႇ,ၵူၺ်း။ ပူင်,တႅၵ်ႈမၼ်း၊ လွင်ႈၵၢၼ်လဵပ်ႈ၊ လႅၼ်းယႃႈ၊ သူ,ယႃႈမဝ်းၵမ်လူၺ်ႈ ၵူၺ်းၵေႃႉတၢင်းၼမ်လိုဝ်းၼႆႉ၊ ႁဝ်းလူဝ်ႇ,ပိုဝ်ႉၼၵ်းလူမ်း (လိူင်) သေယဝ်ႉ၊ လူဝ်ႇ,လိူဝ်ႈလူတ်းၵႂႃႇ,ၼႆ ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ၶဵဝ် (ၵႂႃႇ)

ၵၢၼ်ၶဵဝ်ၼႆႉတေ ပိၼ်ၵၢၼ်လူဝ်ႇ,လႆႉတိုဝ်းၵေႃႈ။ ၵၢၼ်လူမ်းၶဵဝ်ၼႆႉတေ တေပိၼ်ပူၼ်တႃႇ,ၵၢၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႇ,လိူဝ်ႈလႆႉသူင်း (ၵမ်,လိူဝ်ႈၵၢၼ်ႁဝ်းၶိုၼ်ႈလိူဝ်ႈ) သေ၊ တေပိၼ်ပူၼ်ႈတႃႇ,ၵႃႈၼၼ်လွင်ႈလီၵႂႃႇ, ၶၢဝ်းယၢမ်းႁိုင်ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ပူင်,တႅၵ်ႈမၼ်း၊ ပီးမေႃပိင်,ရႃႇ၊ ပီးယူ,လီ, လွင်ၶဝ်ၼမ်ႉတၢင်ႈၵိၼ်လိုဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ထတ်းသၢင်ႈတႅမ်ႈတူၵ်းမႃး လႅင်၊ လိူင်၊ ၶဵဝ် လိုဝ်းၼႆႉသေယဝ်ႉ ပႃႇလပ်းပိူဝ်ႉတႃႇၵၢၼ်ႁဝ်းလိူဝ်ႈ,ႁၼ်ငၢႆႈသေ၊ ၾၢင်ႉသတိတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်,ၵူႈဝၼ်းၼေႃႈ။ လွင်ႈၵၢၼ်ၼႆႉမၼ်းတေ ပိၼ်တၢင်းလွႆႈထႅမ်တႃႇၵၢၼ်ႁဝ်းလူႁ်မ်ၸိုၼ်းၶမ်းၼႆႉၼၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။

File No. 4

ၽွၼ်ႈလီလွင်ႈလုႁွမ်ၸိုၼ်းၼမ်း

လွင်ႈလုႁွမ်ၸိုၼ်းၼမ်းၵၼ်ႁုႈၼၸီႉ၊ ယၢပ်ၢႇသေၵၼ်ႁဝ်းလၢတ်တေႃႇၵေႃႈ။ ဂူၺ်းဂၢႈပေႃးၼမ်ႉလိူဝ်ဂီၼ်ႉသိုင်၊ ဝိူႉလၵ်းယိူင်းမီႈ သေၶိတ်ႈသၢင်ႈဂူႈဂူႈဝၼ်းၼၸိူဝ်လိူင်၊ မၼ်းတေၵမ်ႇမီးလွင်ႈတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇၼၶင်ႇဂဝ်ႇၼုႈ။

မိုဝ်ႈလိဝ်ၼုႈႁဝ်းတေၸိုႈမွၵ်ႇလၢတ်ႈသပ်းလီင်းလေႈ လိၵ်ႇပေပၼ်ၽွၼ်းလီဂိဝ်ႇဂပ်းလူၺ်ႈလွင်ႈလုႁွမ်ၸိုၼ်းၼမ်းၼၸိူဝ်ၼုႈၵေႃႈ။

1. ပိၼ်ၵၼ်လွင်ႈဂမ်ႉထိမ်ပူၼ်ႈတႃႇလွင်ႈၽႅတ်းမေးသေလွင်ႈလွင်ႈ

လွင်ႈၼၸိူဝ်ႉမၼ်းၵမ်ႇလိုႈဝုႈတၢင်းပိၼ်ၵၼ်ႁဝ်းမူင်ႈမွင်းဝီႉသေယဝ်ႉ၊ မၼ်းတေဂိူင်ႉဂၢင်ႉပိၼ်ၵွၵ်ႇမေးယူႇဂူႈၼၢဝ်းယၢမ်းၼုႈၵေႃႈ။ ပေႈႁဝ်းလိူဝ်ႈထုပ်းရၢႈမေးလိူဝ်ႉၼၢင်ႇ ၼၼ်လိူင်၊ ၶွႆးၼုႈလူဝ်ႇလိူဝ်ႉဝူင်းၸိုၼ်းၵၼ်ႁဝ်းလုႁွမ်ဝိူဝ်ႉလေႇ၊ မိူဝ်းၼၼ်ႉတႃႇတေဂိူင်ႉဂၢင်ႉႁုၸိုၼ်းဂေႈတေလၢင်းမီးတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ၼၼ်ႉသေၵမ်ႇဂုႈ လီဝုႈၵမ်ႇလီပိၼ်၊ ပေးပိၼ်မိုဝ်းဂူၼ်းရိုၼ်းႁဝ်းသေဂေႉ လုသုမ်းဂူႉၼၸိူဝ်လိူင်၊ ၼိၼ်းတေတူဂ်းတီယၢပ်ႇၽိုတ်ႇဂိၼ်းလိူဝ်တေႉတေႉၼုႈယဝ်ႉ။ ပူၼ်ႈတႃႇမိုဝ်းၼၢဝ်းယၢမ်း လိူဝ်ႉၼၢင်ႇၼၼ်ၼၸိူဝ်ႉ၊ ပေႈဝုႈႁဝ်းမီးဝိူဝ်ႉယူႇၵၼ်ႁဝ်းလုႁွမ်ဝိူဝ်ႉၸိုၼ်းၼမ်းလိူင်၊ ႁဝ်းတေၼိၼ်းလိူဝ်ယူႇၼၸိူဝ်ၼုႈၵေႃႈ။

2. ပိၼ်ၵၼ်လွင်ႈဂမ်ႉထိမ်မိုဝ်ႈႁဝ်းၵမ်မီးဂၢၼ်ငၢၼ်း ဂွပ်းပိုဝ်ႈဂူႈလွင်ႈလွင်ႈ

ႁဝ်းတေလိူဝ်ႈႁၼ်ယဝ်ႉဂူၼ်ႈႁၢမ်းဂၼ်ငၢၼ်း ဂွပ်းပိုဝ်ႈဂူပ်ႇဝိတ်ႉ (19) လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ႁဝ်းတေၵမ်ႇဝုႈလိူ ၼၼ်ႉတေၵမ်ႇလိူဝ်ႈထုပ်းလွင်ႈလိူဝ်ႉၼၢင်ႇၼၼ်မေးတီႁဝ်း။ ဂွီးဂၢႈပေႈႁဝ်းမီးဝိူဝ်ႉယူႇၸိုၼ်းၵၼ်လုႁွမ်ဝိူဝ်ႉၼၸိူဝ်လိူင်၊ တေလိူဝ်းၼိၼ်းလိူဝ်ယူႇဂူရ်းၼုႈၵေႃႈ။

3. ပိၼ်ၵၼ်လွင်ႈဂမ်ႉထိမ်ပူၼ်ႈတႃႇတေႁၢပိုးမေပိူင်ႇရၢႇမိုဝ်းၼေႇဝၼ်းလင်

ၼၸိူဝ်ႉတေပိၼ် ပူၼ်ႈတႃႇတူပ်ႇလဝ်ႈဂဝ်ႇသေၵမ်ႇဂၢႈ၊ ၸူၼ်းတႃႇပိုးၼၸွင်ႉဂူၼ်းရိုၼ်းသေဂေႉဂေႉ တႃႇတေၼိၼ်းပၢင်သွၼ်ႁၢပိုးမေပိူင်ႇရၢႇဂူႈမိုဝ်းၼေႇဝၼ်းလင်၊ ပေႈဝုႈႁဝ်းမီးၸိုၼ်းၼမ်းၵၼ်ႁဝ်းလုႁွမ်ဝိူဝ်ႉၼၸိူဝ်လိူင် မၼ်းတေထုၵ်ႇမိၼ်းယူႇဂူရ်းၼုႈ။ လွင်ႈၵၼ်ႁဝ်းလိူဝ်ႈလိူဝ်ႉသူင်းၸိုၼ်းဂူႈတီးၵၼ်ႁဝ်းႁၢပိူင်ႇရၢႇၵၼ်ဝုႈၼၼ်ႉဂေႈ မၼ်းပိၼ်ၵၼ်ႁဝ်းလိူဝ်ႉၸိုၼ်းလူပ်ႈၼၢဝ်းယၢမ်းပူၼ်ႈတႃႇမိုဝ်းၼေႇဝၼ်းလင်ၼၸိူဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

လုႁွမ်ၸိုၼ်းၼမ်းၵၼ်ဝုႈၼၸိူဝ်ႉ၊ မၼ်းပိၼ်တီႈၵၼ်ႁဝ်းလၢတ်ပူၼ်ႉမေးၼၼ်ႉသေၵမ်ႇဂၢႈ၊ ပႈတၢင်းလွင်ႈၼတ်းၼၢၼ်တူပ်ႇလဝ်ႈဂဝ်ႇ၊ ၼမ်ႉလိူဝ်ဂီၼ်ႉသိုင်၊ လွင်ႈတီပ်းတတ်းဂၢင်လိူ ဂီၼ်ႉသိုင်လေႈ တီးမေပီႉလိူဝ်ယိူ လိူဝ်ယၢဝ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉဂေႈ၊ တေလမ်ႇလွင်ႈယူႇၼုႈၵေႃႈ။ မိုဝ်ႈၽွင်းယၢမ်းပၢၼ်လူဂ်ႈၵုၼ်ႉ၊ ႁဝ်းယၢမ်းလုႁွမ်ၸိုၼ်းယူႇၼုႈၼေႈ။ ပေႈထိုင်မေးၼၢဝ်းယၢမ်းၼၸိုင်ႈလူပ်ႈ၊ ၽွၺ်ႇတူရ်းတိုဂ်ႈလုႁွမ်ၸိုၼ်းသေယဝ်ႉ၊ ဂူႇသိုဝ်ႉၼူပ်းၼွင်ၵၼ်ႁဝ်းၼိုႈလိူဝ်ႈၼၼ်ႉၼၸိူ၊ ပိၼ်တီးပိုင်းလိူဝ်တေႉတေႉ ၵေႃႈ။ သင်လိူဝ်ႉဝုႈၵမ်ႇလိူဝ်ႈယၢမ်ရိတ်းမေးၼၸိူဝ်သေတႃႇဂေႈ၊ ၼၼ်ႉရိပ်ႇတေလိူဝ်ပိၼ်လိူဝ်ႉၼၼ်ႇၼၸိူ ဂွၼ်ဂၼ်လုႁွမ်ၸိုၼ်းၼမ်းတေႇလမိူပ်ႇၼၸိူဝ်ႉဂူႇၼုႈၼေႈ။

File No. 5

တႃႇတေထတ်းလွင်ႈငိုၼ်းၶဝ်ႈ၊ ငိုၼ်းဢွၵ်ႇၸိူဝ်းႁူဝ်လူၼ်ႁဝ်းၸိူဝ်ႉ တေမီးလွၵ်းလၢႆးလိူဝ်ႉၼင်ႇႁိုဝ်။ ငိုၼ်းႁဝ်းသဵင်ႈမူတ်းၵႂႃႇလွင်ႈသင်ၵေႃႈၵမ်ႇႁူႉၶႃႈႁိုဝ်။ မီးတၢင်းလွင်ႈယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ၊ တႃႇတေၸိူဝ်ႈလွပ်ႇလွမ်း လွင်ႈၵၢၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႉလႆႈသူင်းငိုၼ်း လိုဝ်းၼၼ်ႇၶႃႈႁိုဝ်။ ပေႃးႁဝ်းမီးပိူဝ်ႉ သဵၼ်ႈမၢငိုၼ်းၶဝ်ႈငိုၼ်းဢွၵ်ႇၸိူဝ်ႉလိုင်၊ မၼ်းတေပဵၼ်တီႈလွင်ႈၵမ်ႉထႅမ်ထတ်းၵၢၼ်လွင်ႈငိုၼ်းၶမ်းသေယဝ်ႉ၊ လိူဝ်လုႁွမ် ပူၼ်ႈတႃႇမိူဝ်းၼေႃႈဝၼ်းလင်ၶႃႈၵေႃႈ။ သဵၼ်ႈမၢငိုၼ်းၶမ်းၵၢၼ်ဝႃႈၸိူဝ်ႉ၊ ပဵၼ်လွင်ႈၵၢၼ်ပိူဝ်ႉတူၺ်းငိုၼ်းၶဝ်ႈငိုၼ်းဢွၵ်ႇၸိူဝ်ၼၼ်ႉၶႃႇၵေႃႈ။ ၶဵပ်ႉသွၼ်ႇတူၺ်းလို သဵၼ်ႈမၢငိုၼ်းၶမ်းၵူႈဝၼ်း၊ ၽူႈပူင်ႈလေႈ ၵူႈလိုၼ်လိူဝ်ႈယူႇ၊ လွမ်းၼင်ႇၵၢၼ်ထုၵ်ႇမိၼ်ႁူဝ်းၼၼ်ႉၶႃႈ။

“လၢႆးၶဵပ်ႉသွၼ်ႇငိုၼ်းတီႈပိုၼ်ႉသူၼ်”

လၢႆးၶဵပ်ႉသွၼ်ႇငိုၼ်းတီႈပိုၼ်ႉသူၼ် ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၸႂ်ပွင်ႇဝႃႈလိူဝ်ႉႁိုဝ် ?

ႁဝ်းတေလိူဝ်ႉသူင်းငိုၼ်းႁဝ်းတီႈမီးယိုင်းမႃး။ ပေႃးၸိူဝ်ႉလိုင် ငိုၼ်းၶဝ်ႈသူလေႈ တီႈလိူဝ်ႉလႆႈငိုၼ်း၊ ၵုႁွမ်ငိုၼ်းလိုဝ်းၼၼ်ႉ မၼ်းတေမၼ်ႇမိၼ်ႈတိတ်ႈတေႃးမႃး ယူႇႁူၺ်း။

ပူင်ႇတိၵ်ႈမၼ်း

ငိုၼ်းၶဝ်ႈႁဝ်းမီး 1000 ပၢတ်ႉ ၸိူဝ်ႉလိုင်

500 ၸိူဝ်ႉ တေပဵၼ်တႃႇတေသူင်ႇ,

200 ၸိူဝ်ႉ တႃႇတေသိုဝ်ႉၵၢတ်ႇ,

100 ၸိူဝ်ႉ တႃႇတေသိုဝ်ႉယွႆႈလေႈ တၢင်မျူဝ်း

100 ၸိူဝ်ႉ တေပဵၼ်တႃႇလုႁွမ်

100 ၸိူဝ်ႉတေႉ တႃႇလီၼင်ႇၵၢင်လိူဝ် လိုဝ်းၸိူဝ်ႉ ပဵၼ်ၵၢၼ်ဝႃႈ “လၢႆးၶဵပ်ႉသွၼ်ႇငိုၼ်းတီႈပိုၼ်ႉသူၼ်” ၸိူဝ်ၶႃႈၵေႃႈ။ လၢႆးၸိူဝ်ႉ မၼ်းတေထုၵ်ႇမိၼ်ႈပူၼ်ႈတႃႇၽိူဝ်

တေပဵၼ်လၢႆးလိပူၼ်ႈတႃႇၽူးၵၢၼ်ၸိုႈႁိတ်းသၢင်ႈ ၶတ်းထိူဝ်ႇၵႂႃႇၸိူဝ်ႉငိုၼ်းၶမ်းမၼ်း ၸိူဝ်ၵေႃႈ။

လူပ်လိူဝ်ႈပူၼ်ႉထိုင်ပိူဝ်ႉလွင်ႈသင် ပေႃးဝႃႈတေသူင်းတိုဝ်းၵၢၼ်ႁဝ်းတေလၢတ်ၼႄလၢႆးသွၼ်ႇငိုၼ်းၸိူဝ်ႉ ?

ပေႃးဝႃႈတေဝုၼ်းတိုဝ်းႁိတ်းလွမ်ႈၵႂႃႇလွၵ်းလၢႆးၸိူဝ်ႉ၊ ႁဝ်းလူဝ်ႉႁူႉတၵ်ႉလိၵ်ႈပိူဝ်ႉ လွင်ႈငိုၼ်းၶဝ်ႈႁဝ်းၵူႈၶၢဝ်းယၢမ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ။ လူဝ်ႉလိူဝ်ႈပိူဝ်ႉသဵၼ်ႈမၢငိုၼ်းၶဝ်ႈ ငိုၼ်းဢွၵ်ႇ, တႃႇသေ, ၼင်ႇႁိုဝ်လွၵ်းလၢႆးတေထိုင်တီႈယိုင်းမၢၼၼ်ႉ။

လၢႆးသွၼ်ႇငိုၼ်းႁေႃႇထူင်လိၵ်ႈ

လၢႆးႁေႃႇထူင်လိၵ်ႈၵၢၼ်ဝႃႈၸိူဝ်ႉ ပဵၼ်ၵီးသင် ?

လွင်ႈလၢႆးၸိူဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းတေၵမ်ႉပိၵ်ႇပိုင်ႈၼေႃႈ မူၼ်ၼင်ႇ, “လၢႆးၶဵပ်ႉသွၼ်ႇငိုၼ်းတီႈပိုၼ်ႉသူၼ်” ၼၼ်ႉၸိူဝ်ၵေႃႈ။ လၢႆးၸိူဝ်ႉတေႉ၊ လိၵ်ႇၽေငိုၼ်းႁဝ်းသေ သိုဝ်ႉပိူဝ်ႉ ၸိူဝ်းထူင်လိၵ်ႈ ၸိူဝ်ႉၵူၺ်း။ ယဝ်ႉၵေႃႈ တိမ်းမၢတွင်းပိူဝ်ႉၸိုဝ်ထူင်လိၵ်ႈ လွင်ႈတႃႇတေလိူဝ်ႉသူင်းငိုၼ်း ၸိူဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ပူင်ႇတိၵ်ႈမၼ်း

ပေႃးငိုၼ်းၶဝ်ႈႁဝ်းမီး 1000 ပၢတ်ႉၸိူဝ်ႉ

500 ၸိူဝ်ႉ တေပဵၼ်တႃႇတေသူင်ႇ,

200 ၸိူဝ်ႉ တႃႇတေသိုဝ်ႉၵၢတ်ႇ,

100 ၸိူဝ်ႉ တႃႇတေသိုဝ်ႉယွႆႈလေႈ တၢင်မျူဝ်း

100 ၸိူဝ်ႉ တေပဵၼ်တႃႇလုႁွမ်

100 ၸိူဝ်ႉတေႉ တႃႇလီၼင်ႇၵၢင်လိူဝ် ယဝ်ႉၵေႃႈ တိမ်းမၢတွင်းပိူဝ်ႉၸိုဝ်ထူင်လိၵ်ႈ ၼင်ႇၼၼ်ႉ။

လၢႆးသွၼ်ႇငိုၼ်းႁေႃႇထူင်လိၵ်ႈၸိူဝ်ႉ တေပဵၼ်လွင်ႈတၢင်းထုၵ်ႇမိၼ်ႈပူၼ်ႈတႃႇၽိူဝ် ?

တေပဵၼ်ပူၼ်ႈတႃႇ,ၵေႉၵၢၼ်ၸိုႈႁူႉလွင်ႈ၊ ၵေႉၵၢၼ်လိူဝ်ႉသူင်ႈၶိပ်းယေးငိုၼ်းလေႈ ၵပ်ႉငိုၼ်းႁီ၊ လီလိလွၵ်ႇလွၵ်ႇၼၼ်ႉသေယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈႁဝ်းတေဝူင်းတိုဝ်းလၢႆးၸိူဝ်ႉ ႁဝ်းတေလူဝ်ႉလိူဝ်ႈပူၼ်ႉၶွပ်ႈလိူဝ်ႉပိူဝ်ႉလွင်ႈသင် ?

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵူဝ်ႇဝိတ်ႇ 19 လႄႈ၊ တီႈယူႇသဝ်းၵမ်ႉၶမ် ၵမ်ႇလၢင်ႈလႆႈႁပ်ႉတူဝ်ငိုၼ်းလႄႈ၊ ယဝ်ႉၵေႃႈ ငိုၼ်းႁႂ်ႉတူၵ်းရႃႈလႄႈ လိူမ်းတီႈဝႆႉငိုၼ်းလိူဝ်းၶိုၵ်ႉ ၵေႃႈတေပိၼ်ႇပႃး လႆႈယူႇ။ ပေႃးႁဝ်းတေယိပ်းတူဝ်ငိုၼ်းဝႆႉၵၼ်ဝႃးၶႅင်ႇၵေႃႈ၊ မၼ်းတေၵၢမ်ႇမီးလွင်ႈငိုၼ်းၶဝ် ငိုၼ်းဢွၵ်ႇတီႈၶပ်ႉထွၼ်ယႂ်ႇငိုၼ်းသေယဝ်ႉၵမ်ႇၵႃး၊ ပေႃးဝႃးႁဝ်း တေၶိုင်ႈၵူႈၶိုၵ်းယႂ်ႇငိုၼ်းၶႅင်ႇၶိုၵ်ႉၵေႃႈ၊ တေၵမ်ႇလၢင်ႈမီးတႃႇၶႄသေႃၵ်ႈသေႇၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။

လီးသွၼ်ႈငိုၼ်း 50 - 30 - 20 ၶိုၵ်ႉပိၼ်ႇလွင်ႈသင် ?

လွၵ်းလီးၶိုၵ်ႉ၊ သွၼ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႈၶိုပ်ႇငိုၼ်းၶဝ်ႈသူၸဝ်ႈသေလႄႈ၊ ၸၢၵ်ႈၽႄဢွၵ်ႇၵိတ်းပိၼ်ႇသၢမ်လုမ်ႈ ၶိုၵ်ႉၵေႃႈ။

50 ႁူဝ်ပၢၵ်ႈၶိုပ်ႇငိုၼ်းၶဝ်ႈၶိုၵ်ႉ၊ လူဝ်ႇမၵ်းမၼ်ႈဝႆႉပူၼ်ႈတႃႇၵၼ်ၵမ်ႈသူင်း ၵမ်ႈလႆႈ ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇ။

30 ႁူဝ်ပၢၵ်ႈၶိုပ်ႇငိုၼ်းၶဝ်ႈၶိုၵ်ႉသမ်ႉ၊ လူဝ်ႇမၵ်းမၼ်ႈဝႆႉပူၼ်ႈတႃႇၵၼ်သူၶိုၼ်ႈလႆႈ၊ ၵၼ်ၵမ်ႈပေႃးမီးလွင်ႈ လမ်ႈလွင်ႈသေယဝ်ႉ၊

ၽမ်းလိုၼ်းသုတ်း 20 ႁူဝ်ပၢၵ်ႈၶိုပ်ႇငိုၼ်းၶဝ်ႈၶိုၵ်ႉ တေပိၼ်ႇတႃႇတေၸုၵ်ႈမ်ဝႆႉ ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။

ပူင်ႈတၢင်ႈမၼ်း

ပေႃးငိုၼ်းၶဝ်ႈႁဝ်းမီး 1000 ပၢတ်ႇ ၶိုၵ်ႉ

500 ၶိုၵ်ႉ၊ တေပိၼ်ႇပူၼ်ႈတႃႇၵၼ်ၵမ်ႈဝူင်းၵမ်ႈလႆႈ (ငိုၼ်းၶဝ်ႈ 1000 * 50 ႁူဝ်ပၢၵ်ႈ)

300 ၶိုၵ်ႉ၊ ပူၼ်ႈတႃႇၵၼ်ၵမ်ႈပေႃးလမ်ႈလွင်ႈ၊ ၵၼ်ၶိုၼ်ႈလႆႈၶႅင်ႇ (ငိုၼ်းၶဝ်ႈ 1000 * 30 ႁူဝ်ပၢၵ်ႈ)

200 ၶိုၵ်ႉတေ၊ တႃႇတေၸုၵ်ႈမ်ဝႆႉ ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ (ငိုၼ်းၶဝ်ႈ 1000 * 20 ႁူဝ်ပၢၵ်ႈ)

လွၵ်းလီးသွၼ်ႈငိုၼ်းၶိုပ်ႇ 50 - 30 - 20 ၶိုၵ်ႉ၊ တေပိၼ်ႇလွင်ႈတၢင်းထုၵ်ႈမိၼ်ႈပူၼ်ႈတႃႇၽိူ ?

လီးသွၼ်ႈငိုၼ်းမီးဝႆႉယူႇလီးငၢႆႈတၢင်းၶမ်သေတႃႇၵေႃႈ၊ ၶိုၵ်ႉတေပိၼ်ႇၵၼ်ထုၵ်ႈမိၼ်ယူႇပူၼ်ႈတႃႇၵေႃႇၵၼ်ၶိုၼ်ႈမႄသွၼ်ႈငိုၼ်းၶဝ်ႈ ငိုၼ်းဢွၵ်ႇ ၶိုပ်ႇတီႈၶိုၵ်းလုမ်ႈ ၶႅင်ႇၵေႃႈ။ ပေႃးတေသူင်းလီးသွၼ်ႈငိုၼ်း 50 - 30 - 20 ၶိုၵ်ႉ၊ တေလူဝ်ႇလႆႈႁူႉပွင်ႇတိၵ်ႈလႅင်းဝႆႉ လွင်ႈသင်လိူဝ်းၶႅင်ႇလႃႈ ?

လွၵ်းလီးၶိုၵ်ႉ၊ ႁဝ်းၸၢၵ်ႈၽႄဢွၵ်ႇၵိုဝ်ႇလူႉလွင်ႈ (3) လုမ်းၶိုၵ်ႉယူႇသေတႃႇၵေႃႈ၊ “ၵဝ်သိုဝ်ႉလူၼ်ႉလိုဝ်ၵျႃႇတီႈလႆႈၶိုၵ်ႉ ?” ၶိုၵ်ႉၵေႃႈတေတၢင်းပိၼ်ႇမီးမႃးယူႇၵူၺ်း။

ၵူင်ႈတၢင်ႈမၼ်း၊ ႁဝ်းၶႃႈသိုဝ်ႉလႄႈလွမ်ႈလူၺ်ႈ ၶိုၵ်းလုမ်းၵၼ်ႁဝ်း ၸၢၵ်ႈၽႄ လွင်ႈၵၼ်ႁဝ်းၶိုၼ်ႈလႆႈၶႅင်ႇယူႇသေတႃႇၵေႃႈ၊ လႆႈသိုဝ်ႉလႄႈလိုဝ်သေယဝ်ႉ၊ သမ်ႉပေႃး ၵမ်ႈပေႃးသိုဝ်ႉသိူဝ်ႈ ၶမ်ႉမၼ်းလူတ်ႇ ၶိုၵ်ႉၵေႃႈတေပိၼ်ႇယူႇ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈတၢင်ႈပိၼ်ႇလိူဝ်ႉၶၢင်ႈၶႅင်ႇလႄႈ၊ ပေႃးဝႃးႁဝ်းၸၢၵ်ႈၽႄ ပူၼ်ႈတႃႇၵၼ်ၵမ်ႈလၢင်ႈႁၢၼ်ႈလိူ၊ တီႈလႄႈသူင်းလိူဝ်းၶႅင်ႇ၊ မၼ်းတေတၢင်ႈၶၢင်းလိူ ထုၵ်ႈမိၼ်ႈယူႇၶိုၵ်ႉၵေႃႈ။

သိၼ်ႈမီး ၵၼ်ၵမ်ႈမီးလီးသိၼ်ႈမီးသွၼ်ႈငိုၼ်း

“သိၼ်ႈမီး ၵၼ်ၵမ်ႈမီးလီးသိၼ်ႈမီးသွၼ်ႈငိုၼ်း” ၵၼ်ဝႃးၶိုၵ်ႉ ပွင်ႈဝႃးသင် ?

လွၵ်းလီးၶိုၵ်ႉ၊ ၶိုၼ်ႈဝႃးယႃႇပေၵိုၼ်းပၢပ်ႉယေႈငိုၼ်းႁဝ်းထိုင်တီႈသူၼ်၊ ၶိုၵ်ႉလႄႈ ပေႃးဝႃးမီးငိုၼ်းတႃႇသိုဝ်ႉ ၵၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႇသူင်းလိူဝ်းၶႅင်ႇ ၶိုၵ်ႉၵေႃႈလႆႈယဝ်ႉ ၶိုၵ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။ လွၵ်းလီးၶိုၵ်ႉ၊ တေပၵ်ႈပိူင်ႈသၢၼ်ၶတ်းတီႈၵၼ်ႁဝ်းလၢတ်ႇဝႆႉ “လီးၶပ်ႉသွၼ်ႈငိုၼ်းတီႈပိၼ်ႇသူၼ်” လႄႈ “လီးၶပ်ႉသွၼ်ႈငိုၼ်းၶၢႆႉထုင်လိၵ်ႈ” ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။ သိၼ်ႈမီး ၵၼ်ၵမ်ႈမီးလီးသိၼ်ႈမီးသွၼ်ႈငိုၼ်းၶိုၵ်ႉ၊ တေတၢင်းပၵ်ႈပိူင်ႈ (2) လီးၶိုၵ်ႉသေယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႈၸၢၵ်ႈၽႄတႃႇသူင်းလိူ၊ ၶိုပ်ႇငိုၼ်းၶဝ်ႈ ငိုၼ်းဢွၵ်ႇ ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။

ပူင်ႈတၢင်ႈမၼ်း

မိူဝ်ႈၶိုၵ်းပၢပ်ႉယေႈငိုၼ်းႁဝ်းမီးဝႆႉ 1000 ပၢတ်ႇၶႅင်ႇ၊ ပေႃးထိုင်လိုၼ်သုတ်းလႄႈ၊ ပေႃးတိုၵ်ႉမီး 800 ပၢတ်ႇၵေႃႈလႆႈယဝ်ႉ ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။ လိူ၊ သူင်းလႆႈငိုၼ်းၶဝ်ႈႁဝ်း လွမ်ႈၶင်ႇ၊ ၵၢင်လိူ ၵေႃႈတေလႆႈယူႇ။ ပေႃးမီးတႃႇပၼ်မိုဝ်ၵၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႇၶႅင်ႇၵူၺ်းၵေႃႈ လႆႈယဝ်ႉ ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။

ၵၼ်ၸၢၵ်ႈၽႄပၼ်ၵျႃ၊ လွင်ႈလီးသွၼ်ႈငိုၼ်းလိူဝ်းၶိုၵ်ႉ၊ မၼ်းတေပိၼ်ႇၵၼ်ထုၵ်ႈမိၼ်ႈသေ၊ လမ်ႈလွင်ႈပူၼ်ႈတႃႇၽိူ ?

တေပိၼ်ႇတၢင်းလမ်ႈလွင်ႈ ပူၼ်ႈတႃႇၵေႃႇၵၼ်ၵမ်ႈထုၵ်ႈလိူ လွင်ႈၵၼ်ၸၢတ်ႈသေး ငိုၼ်းၶဝ်ႈငိုၼ်းဢွၵ်ႇႁဝ်းလိူဝ်းၶႅင်ႇ ၶိုၵ်ႉ။ ပေႃးဝႃးႁဝ်းတေလိူဝ်ႉသူင်းလွၵ်းလီးၶိုၵ်ႉ တေလႆႈဝူၼ်ႉထိုင် ၶွပ်ႈလိူဝ်ပိူဝ်ႉလိုဝ်ႉႁိုဝ် ?

ၵေႃႇၵၼ်သူင်းလိူဝ်ႉလီးၶိုၵ်ႉ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈတၢင်ႈၵပ်ႉငိုၼ်းမူတ်းႁဵ မိုဝ်ႁဝ်းၵမ်ႈမီးတွင်းလိူဝ်ၶႅင်ႇလႄႈ လူဝ်ႇၸၢၵ်ႈၽႄပူၼ်ႈတႃႇ မိုဝ်ၵၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႇယိပ်းငိုၼ်းမႄး ၶိုၵ်ႉၶႅင်ႇၵေႃႈ။